

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Cite relevant case laws wherever required.

Q.1 Attempt the following in **not more than two sentences** each. **(20)**

- a) Define 'Tort'.
- b) Define 'Vis major'.
- c) What is false imprisonment?
- d) What is libel and slander?
- e) What is meant by 'Waiver'?
- f) What is meant by Qui facit per alium facit per se'?
- g) What is meant by 'Mandatory' and 'Prohibitory injunction'?
- h) Define the term 'Restrictive Trade Practice' under Consumer Protection Act, 1986.
- i) Define 'Complainant' under Consumer Protection Act, 1986.
- j) State penalty for filing frivolous complaint under Consumer Protection Act, 1986.

Q.2 Short notes (**Any Four**) **(20)**

- a) Defect and Deficiency
- b) Wagon Mound Case
- c) Discharge of Torts
- d) State Consumer Protection Council
- e) Innuendo
- f) Nuisance

Q.3 Solve. (**Any Two**) **(12)**

- a) Asha went to Mr. Shyam's house and gave cash to Mr. Shyam, an employee of a bank who was also her husband's friend for depositing it in account. He took the cash but did not give any receipt for the same. Subsequently Shyam, misappropriated the amount. Asha Sues Bank.
  - i) Is bank liable? Why?
  - ii) What is the remedy available to Asha? Why?
- b) Amar was travelling through 'XYZ' Airlines. There was delay in arrival of baggage of Amar. There after baggage was opened by Amar in presence of airline authorities and they were found to be tampered with and jewellery box was missing. Thus he suffered loss.
  - i) What is remedy available to Amar? Why?
  - ii) Is XYZ Airlines liable? Why?

- c) Ram's and Shyam's dogs were fighting with each other. Shyam was beating them in order to separate them and Ram was looking on, In doing so Shyam accidentally hit Ram in the eye inflicting upon him severe injury.
- Is there any remedy available to Ram? Why?
  - Is Shyam liable? Why?

Q.4 Answer in detail (Any Four)

(48)

- Discuss in detail essential elements of tort, citing relevant case law.
- What is the rationale of strict liability and absolute liability? Cite relevant case law.
- Discuss the various consumer forums under the Consumer Protection Act, 1986.
- What is meant by 'Consumer'? Explain in detail the aims and object of the Consumer Protection Act, 1986.
- What are general defenses available in an action of Tort?
- What is meant by Contributory Negligence? Explain the doctrine along with exceptions citing relevant case laws.

*****

मराठी रुपांतर

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

- सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) आवश्यक तिथे न्यायालयीन निवाडे लिहा.
३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

(२०)

- अ) अपकृत्य ही संज्ञा स्पष्ट करा.
ब) दैवी कृत्य म्हणजे काय?
क) चुकीची कैद म्हणजे काय?
ड) लिखित व मौखिक बदनामी म्हणजे काय?
इ) हक्कांची सोडचिठ्ठी म्हणजे काय?
फ) 'क्वी फॅसिट पर अलिम फॅसिट पर से' म्हणजे काय?
ग) अनिवार्य आदेश व मनाई हुकुम म्हणजे काय?
ह) ग्राहक संरक्षण कायदानुसार प्रतिबंधित व्यापारी पद्धती ही संज्ञा स्पष्ट करा.
ई) ग्राहक संरक्षण कायदानुसार तक्रारदार ही संज्ञा स्पष्ट करा.
ज) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ अंतर्गत क्षुल्लक / गांभीर्य नसलेली ग्राहक तक्रार केल्यास किती दंड द्यावा लागतो ते सांगा.

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

(२०)

- अ) त्रुटी आणि कमतरता
ब) वॅगनमुंड न्यायालयीन निर्णय
क) अपकृत्याची सांगता
ड) राज्यस्तरीय ग्राहक संरक्षण परिषद
इ) इनेनडू (वक्रोक्ती)
फ) उपद्रव

प्र.३ सोडवा. (कोणतेही दोन)

(१२)

अ) खात्यात पैसे जमा करण्यासाठी आशाने श्यामच्या घरी जाऊन श्यामकडे पैसे दिले. श्री श्याम हे बँकचे कर्मचारी तसेच तीच्या नवऱ्याचे मित्र होते. त्यांनी पैसे घेतले परंतु त्याची कोणतीही पावती दिली नाही. श्री श्याम ह्यांनी पैश्याची अफरातफर केली. आशाने बँकेवर दावा दाखल केला.

१. बँक जबाबदार आहे का? का?
२. आशासाठी कोणती उपाययोजना उपलब्ध आहे? का?

ब) 'XYZ' ह्या एअरलाईन्स ने अमर प्रवास करत होता. अमर ची बॅग वाहतुकीतून यायला वेळ लागत होता. म्हणून त्यानंतर त्याने एअरलाईन्सच्या अधिकाऱ्यासमोर बॅग उघडली. त्यांना ती विस्कटल्यासारखी वाटली व त्यातील दागिन्यांचा डबा गायब होता. त्याचे नुकसान झाले.

१. अमरला कोणती उपाययोजना उपलब्ध आहे? का?
२. 'XYZ' एअरलाईन्स जबाबदार आहे का? का?

क) राम आणि शाम चे कुत्रे भांडत होते. त्यांना सोडविण्यासाठी शाम त्यांना मारत होता आणि राम बघत होता. असे करताना चूकून शाम ने राम ला मारले गेले, रामच्या डोळ्याला दुखापत झाली.

१. रामला कोणती उपाययोजना उपलब्ध आहे का? का?
२. शाम जबाबदार आहे का? का?

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

(४८)

अ) अपकृत्याचे आवश्यक घटक लिहा व न्यायालयीन निर्णयाद्वारे स्पष्ट करा.

ब) सक्तीची जबाबदारी आणि आत्यंतिक दायित्त्व संदर्भात असलेले बौद्धिक तत्त्व स्पष्ट करा व संबंधित न्यायनिर्णय लिहा.

क) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ अंतर्गत असलेले विविध ग्राहक तक्रार निवारण मंचांची सविस्तर माहिती लिहा.

ड) ग्राहक म्हणजे काय? ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ चे हेतू व उद्देश स्पष्ट करा.

इ) नुकसानभरपाईच्या कायद्यांतर्गत उपलब्ध असलेले बचावाचे मुद्दे विशद करा.

फ) हानीसहाय्यक निष्काळजीपणा म्हणजे काय? संबंधित कायद्याचे तत्त्व स्पष्ट करा आणि निगडीत असलेले अपवाद संबंधित न्यायनिर्णयांच्या आधारे स्पष्ट करा.

*****